

פועלים בים וביבשה

אומרים שיין משתבח עם השנים, והנה, סיימנו את שנת היובל לרשות הטבע והגנים ואנו צועדים לעבר השנה ה-51 כשאנו מוכנים יותר ופועלים על פי חזון חדש שכתבנו לארגון ובהתאם לתוכנית עבודה שבנינו אל מול האתגרים המאיימים על הטבע, על הנוף ועל המורשת בארץ. רבים הם האנשים והארגונים הדואגים לערכים אלה, כמונו, ולכן שמנו את הגברת שיתופי הפעולה בראש סדר העדיפויות ובכוונתנו לחבור לקהילות ולמסגרות נוספות למען תוספת חוכמה וכו. בפתחה של שנת 2016, משימותינו רבות אך אתמקד כאן בשתיים מהן – האחת בים והשנייה ביבשה.

משחר ימי ההיסטוריה השתמש האדם בים התיכון – ממסחר ותובלה, דרך דיג והפקת מלח ועד לשימושי קיט ונופש ואף השראה והירגעות. הים התיכון מיוחד מכל הימים. סביבו התגוררו ציוויליזציות רבות ועתיקות בשלוש יבשות. האימפריות העתיקות ששגשו סביבו – יוונים, פלשתים, רומאים, ספרדים ופורטוגלים – שלטו בו. כולן רצו לסחור עם המזרח הרחוק ולכן בנו קווי תובלה רבים ומגוונים. עם פתיחת תעלת סואץ התגברה תנועת הספינות והים התיכון הפך לצפוף ביותר בעולם מבחינה תחבורתית. מדינות רבות בנו בסמוך לים את מפעליהם המזהמים כדי לשפוך אליו את הפסולת ולעתים כדי לשאוב ממנו מים לקירור. כל אלה גרמו לזיהום נוראי במימי הים התיכון – מצב המחייב אותנו להתגייס למענו. לכן הצבתי את הצלתו של הים בראש פעולותיה של רשות הטבע והגנים. בין פעולות אלה: תגבור הסקרים האקולוגיים להכרת החיים בים התיכון; הגדלת שטחי שמורות הטבע הימיות וחיבור ביניהן; וחיוק מערך האכיפה. לטובת הנושא, הקמנו יחידת מטה שמובילה את תחום הים, והחשיבה נעשית בשיתוף פעולה מיוחד ומפרה עם אנשי החברה להגנת הטבע.

על היבשה פועלים כוחות טבע גדולים מאוד כגון רוח, מים, שמש ורעידות אדמה, הגורמים לבליה ולהתמוטטות של מבנים ובתוך כך גם לפגיעה בממצאים הארכיאולוגיים – השרידים ההיסטוריים להתיישבותנו במקום הזה. יסודות המבנים מתערערים, צמחייה חודרת אל בינות לאבנים העתיקות ומבקעת אותן, הים קורע את סלעי הכורכר, שיטפונות סוחפים מבנים, חומרי המליטה נחלשים והאבנים מתפוררות או נופלות. במהלך השנים נחפרו ושומרו רבים מהממצאים הארכיאולוגיים שבגנים הלאומיים, אך לא כולם תוחזקו כיאות והמצב של חלקם ירוד. על כן קיבלנו החלטה להקים ארבעה צוותי שימור מקצועיים. עם שותפים, ובראשם רשות העתיקות, הרמנו קורס משמרים ושלחנו עובדים ללימודי תואר בשימור. אנחנו רוצים שגם לדורות הבאים יהיה חיבור מעשי ומוחשי לאתרי המורשת.

חוגגים את שבוע המורשת בישראל

גיליון זה מוקדש לשימור אתרי המורשת בישראל, לרגל שבוע המורשת שנקיים מיום שלישי 8 בדצמבר (כ"ו כסלו) ועד יום שני 14 בדצמבר (ב' טבת). השבוע והאירועים שבו מאורגנים בשיתוף המשרד לענייני ירושלים ואגף מורשת, המשרד להגנת הסביבה, רשות העתיקות והמועצה לשימור אתרים בישראל. במסגרתו תוכלו ליהנות משפע פעילויות באתרים רבים, תוך כדי היכרות עם ההיסטוריה, התרבות והארכיאולוגיה של הארץ. פרטים בגיליון ובאתר האינטרנט שלנו. לא בכדי בחרנו את חג החנוכה כמארח של שבוע המורשת. חג החנוכה, המסמל את ניצחון האור על החושך, את ניצחון הכמיהה לחופש על השעבוד והעבדות ואת יכולתם של המעטים במספר אף החזקים בכוח האמונה לנצח את הרבים – הוא שנותן טעם וערך לזיכרון העבר. "באנו חושך לגרש, בלבנו אור ואש!" – בימים שבהם הטרור משתולל ברחובות נגד כל יהודי באשר הוא יהודי, צריך להאמין שדרכנו נכונה ושננצח!

שיהיה חורף גשום ובטוח, חג חנוכה שמח ולהתראות בשבילים,

שאל גולדשטיין

מנכ"ל רשות הטבע והגנים

